

27.11.2023

Тема: Поняття основних і оборотних фондів підприємств.

<https://buklib.net/books/37308/>

Процес виробництва і реалізації продукції не може бути забезпечений лише основними фондами та персоналом. Для його здійснення підприємство повинно володіти та використовувати оборотні фонди. Номенклатура оборотних фондів досить різноманітна і охоплює предмети праці від моменту їх оплати до перетворення в готову продукцію. За характером участі у виробничому процесі оборотні фонди поділяються на три групи. Найбільшу питому вагу у складі оборотних фондів підприємства становлять виробничі запаси. До їх складу входять: сировина, основні і допоміжні матеріали, паливо і електроенергія, куповані напівфабрикати і комплектуючі вироби, запасні частини для ремонту, тара і тарні матеріали, малоцінні та швидкозношувані предмети - господарський інвентар, малоцінні інструменти та ін. (хоча вони є засобами праці, проте мають термін служби менший одного року і для спрощення обліку відносяться до оборотних фондів). Необхідність створення виробничих запасів обумовлена тим, що процес виробництва відбувається постійно, а предмети праці надходять на підприємство від постачальників періодично через певні інтервали часу. Незавершене виробництво - предмети праці, які вступили у виробничий процес і знаходяться безпосередньо на робочих місцях або в процесі транспортування від одного робочого місця до іншого. У складі незавершеного виробництва виділяють напівфабрикати власного виробництва, тобто предмети праці, які повністю пройшли обробку в одному цеху підприємства, але потребують подальшої обробки в інших цехах цього ж підприємства. Наявність незавершеного виробництва і напівфабрикатів є важливою умовою ритмічної роботи підприємства. При цьому їх величина має бути оптимальною. Витрати майбутніх періодів - єдиний не речовий елемент оборотних фондів. Вони є грошовими витратами, здійсненими в даному періоді, але які будуть погашені частинами в наступних періодах за рахунок собівартості продукції. До них належать витрати на проектування, підготовку і освоєння нових видів продукції, підготовчі роботи у добувних галузях промисловості, організований набір працівників у сезонних галузях та ін. Виробничо-технологічна структура оборотних фондів - це частка окремих елементів оборотних фондів у їх загальному обсязі. На виробничо-технологічну структуру оборотних фондів впливають такі чинники: ω види продукції, які випускаються підприємством; продукція

може бути матеріаломісткою (висока питома вага виробничих запасів), трудомісткою (зростає частка незавершеного виробництва), унікальною (висока питома вага витрат майбутніх періодів); ∞ характер виробництва - неперервне, дискретне, сезонне; останнє, наприклад, спричиняє досить значну частку виробничих; ∞ тривалість технологічного циклу (від кількох годин до кількох років); територіального розміщення виробництва - віддаленість від постачальників матеріальних ресурсів збільшує питому вагу виробничих запасів у структурі оборотних фондів, неосвоєність території впливає на витрати майбутніх періодів. Поряд з оборотними фондами підприємства, які функціонують у сфері виробництва продукції, процес її реалізації забезпечується фондами обігу. До фондів обігу належать: готова продукція на складах підприємства; готова продукція, яка відвантажена і знаходиться в дорозі; грошові кошти на розрахунковому та інших рахунках; грошові кошти у незавершених розрахунках; дебіторська заборгованість; готівка в касі. Оборотні кошти підприємства - це сукупність грошових коштів, вкладених в оборотні фонди і фонди обігу.

Оборотні кошти класифікуються за:

- 1) джерелами формування: власні і позичкові;
- 2) спосіб виявлення потреби: нормовані і ненормовані.

Необхідність поділу оборотних коштів на власні та позичкові обумовлена неоднаковою потребою в них у часі.

Власні оборотні кошти - це ті, які виділені підприємству при його створенні і поповнені згодом за рахунок прибутку, а також за рахунок використання стійких пасивів.

Стійкі пасиви - це грошові кошти, які є тимчасово вільними, використовуються підприємством в господарському обороті, але не належать йому, наприклад, резерв майбутніх платежів, заборгованість по заробітній платі, внески на соціальне страхування та ін.

Позичкові оборотні кошти - це кредити банків, кредиторська заборгованість та інші пасиви. На всіх підприємствах протягом року потреба в оборотних коштах коливається, наприклад, на формування запасів готової продукції на складах, на відвантажену продукцію, на утворення сезонних запасів сировини та ін. Є періоди, коли потреби підприємства в таких коштах різко зростають, а в інші періоди - знижуються до мінімуму. Підприємствам не доцільно «мати» постійно максимальну величину оборотних коштів, оскільки

це призводить до їх надлишків у певні періоди. Мінімальна величина оборотних коштів спричиняє їх нестачу і певні труднощі у розвитку виробництва. Тому поділ оборотних коштів на власні і позичкові забезпечує їх раціональне використання і оперативне маневрування.

Ненормованими є оборотні кошти, на які нормативи не встановлюються, оскільки потреба в них є тимчасовою. Їх величина контролюється за фактичними даними. До них відносяться відвантажена готова продукція, готівкові і безготівкові грошові кошти підприємства, дебіторська заборгованість. В сучасних умовах, коли підприємства знаходяться на повному самофінансуванні, правильне визначення потреби в оборотних коштах має особливе значення.

Структура оборотних коштів - це виражене у відсотках співвідношення окремих елементів у їх загальному обсязі. Ця структура змінюється в часі, вона неоднакова вона в різних галузях промисловості і визначається рядом чинників виробничого, постачальницького і збутового характеру. До виробничих чинників відносяться матеріально-технічні особливості галузей, характер організації виробництва, режим роботи підприємства, тривалість виробничого циклу, характер споживаної сировини і продукції, що випускається. До чинників постачання і збуту відносяться розміщення постачальників ресурсів та споживачів продукції, періодичність поставок, використовувані форми розрахунків та ін. В цілому по промисловості 2/3 оборотних коштів авансується в оборотні фонди, а 1/3 - у фонди обігу.

Домашнє завдання:

Законспектувати викладений вище матеріал, вивчити його та дати відповідь на наступне питання: 1. Написати визначення: дебіторська заборгованість; грошові кошти та їх еквіваленти; готова продукція.

Шановні учні! Фото конспектів та виконаних домашніх завдань надсилайте на електронну адресу (в темі листа вказуйте ПІБ, № групи, предмет та номер уроку)